

The background image shows two brown horses grazing in a grassy field. The horse on the left is in the foreground, facing right, while the one on the right is slightly behind and to the right, also facing right. They are surrounded by green grass and some dry patches. In the background, there are dense green trees and bushes. The text is overlaid on the upper half of the image.

Szkody Łowieckie Procedura zgłaszania, szacowania i wypłaty odszkodowań

Pomorska Izba Rolnicza

Zwierzęta dzikie przyczyną realnych strat w rolnictwie

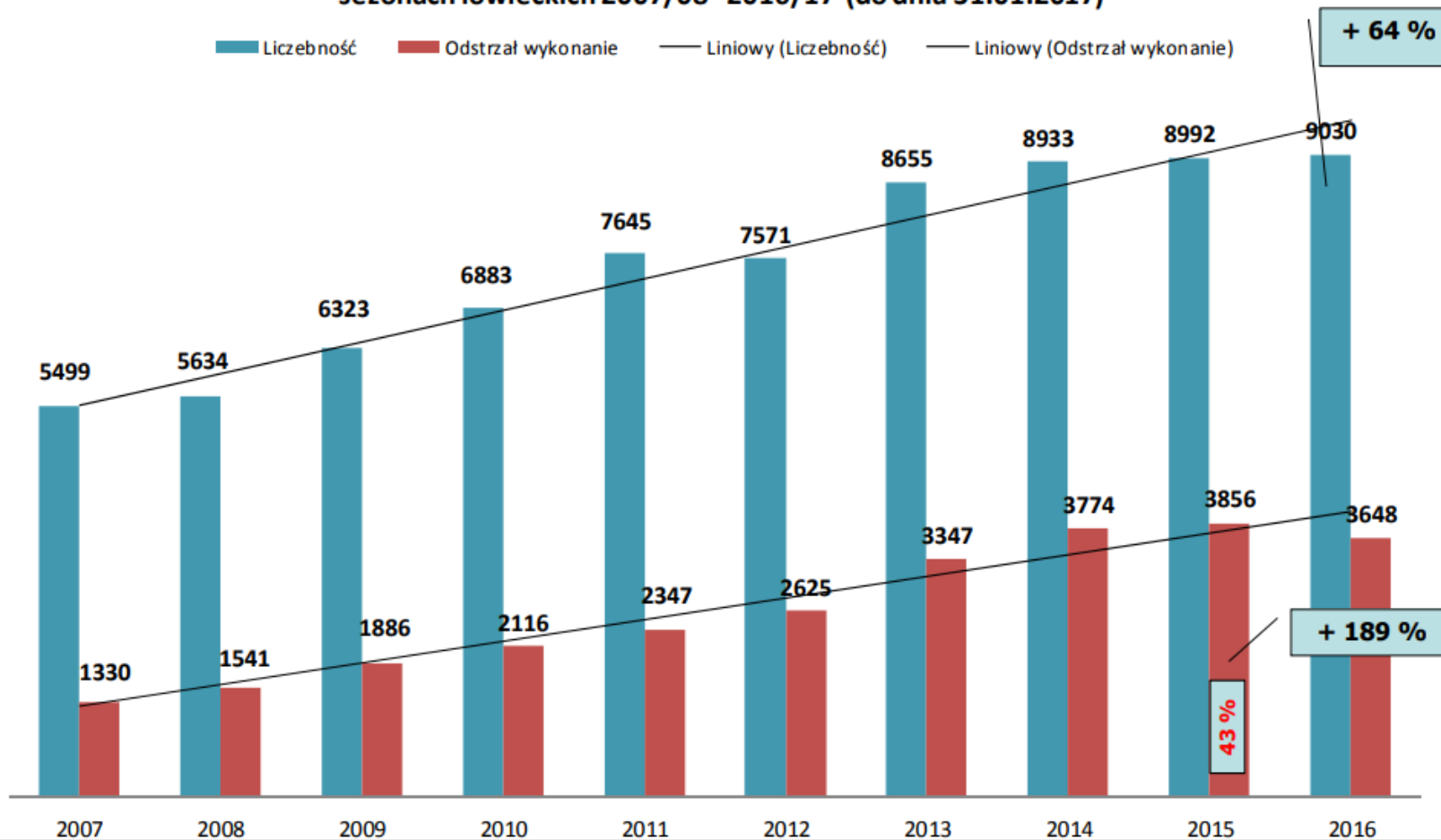
- Od kilku lat gwałtownie rośnie populacja zwierząt dzikich, co ma swoją przyczynę głównie w anomaliach pogodowych w okresach zimy. Baza żywieniowa tej rosnącej populacji to głównie grunty rolne, ponieważ naturalne siedliska leśne są przeciążone. Spowodowało to, w ostatnich latach, bardzo duże nasilenie szkód w uprawach i zasiewach

- Wzrost populacji dzika w woj. pomorskim o 60%
- Plan odstrzału 14,197 – wykonanie 9,216 (65%)
- ASF – brak zamówień na dziczyznę (skup – zagranica)
- Kłopoty z odstrzałem loch

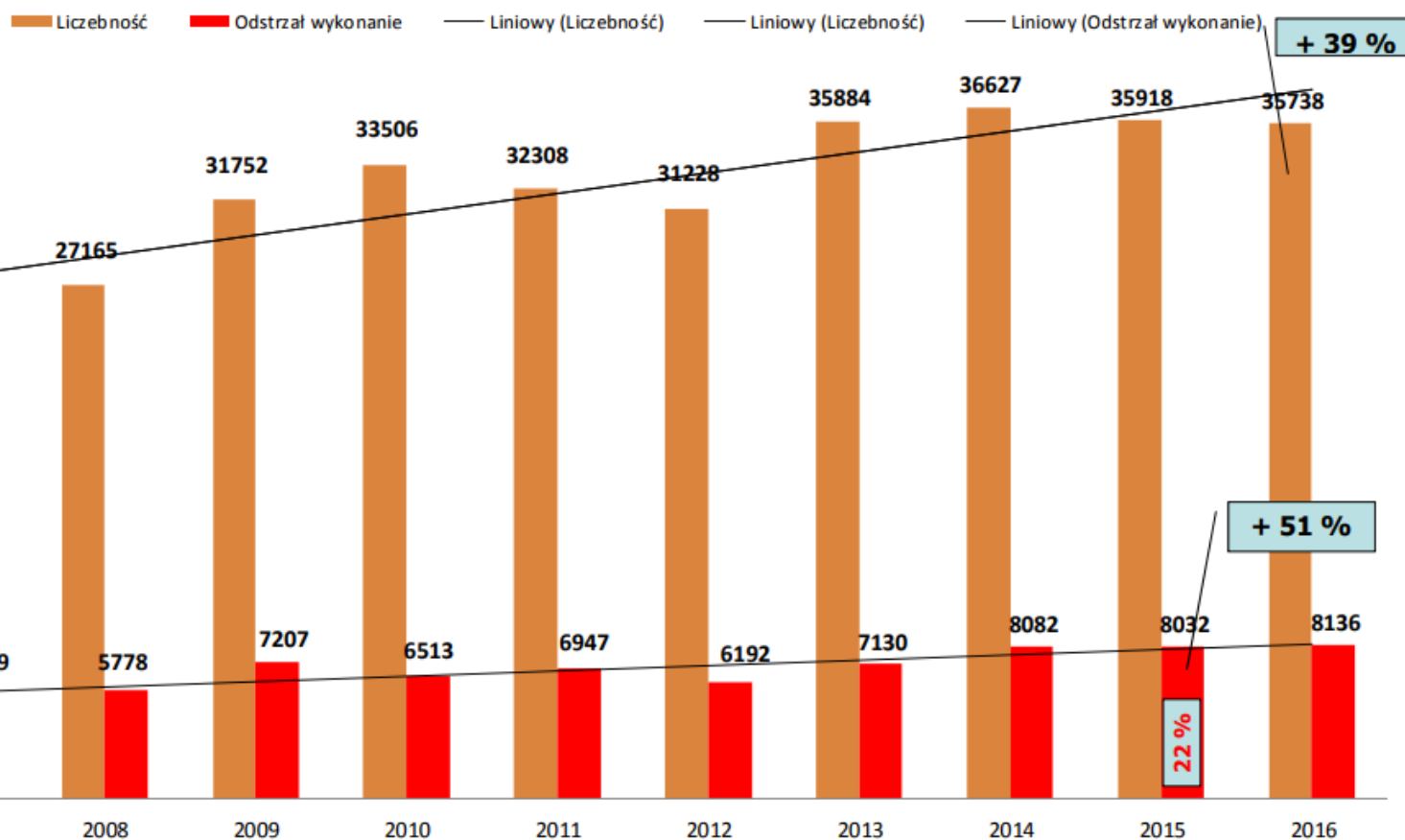
Liczebność i odstrzał jelenia szlachetnego na terenie RDLP w Gdańsku w latach 2007 - 2016 i sezonach łowieckich 2007/08 - 2016/17 (do dnia 31.01.2017)

Liczebność Odstrzał wykonanie Liniowy (Liczebność) Liniowy (Odstrzał wykonanie)

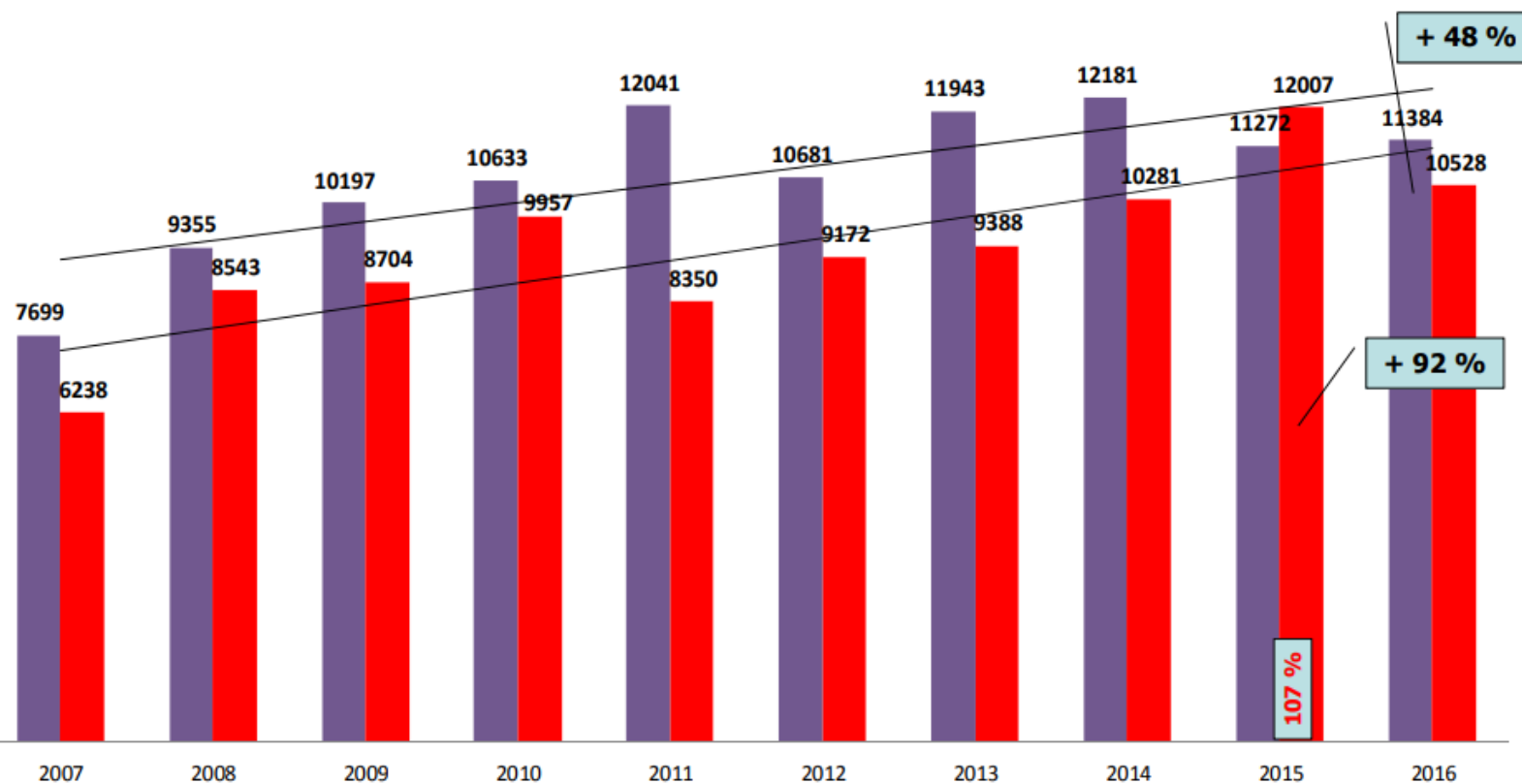

Liczebność i odstrzał sarny na terenie RDLP w Gdańsku w latach 2007 - 2016 i sezonach łowieckich
2007/08 - 2016/17 (do dnia 31.01.2017)

**Liczebność i pozyskanie dzika na terenie RDLP w Gdańsku w latach 2007 - 2016 i
sezonach łowieckich 2007/08 - 2016/17 (do dnia 31.01.2017)**

■ Liczebność ■ Odstrzał wykonanie — Liniowy (Liczebność) — Liniowy (Odstrzał wykonanie)

- Równolegle w tym okresie nastąpił gwałtowny wzrost cen produktów rolnych, przez co wymiar ekonomiczny szkód na polach jest nieporównanie większy niż w latach poprzednich.
- Paliwo rolnicze; nawozy; środki ochrony chemicznej; nasiona; energia elektryczna; podatki itd..

Dziki w kukurydzy (video)

Dziki w kukurydzy - Wideo

Darń łąki zbuchtowana przez dziki

Pastwisko zniszczone w 80%

Szkody w kukurydzy

zbože

ziemniaki

- Coraz wyższe nakłady na produkcję oraz ekonomia wpływają na to, że szkody łowieckie są coraz bardziej uciążliwe
- Coraz więcej gospodarstw rolnych uznaje szkody wyrządzane przez dzikie zwierzęta jako ważny czynnik ograniczający swobodę podejmowania decyzji i wpływający na wielkość i opłacalność produkcji.
- W niektórych przypadkach szkód, zwłaszcza w gospodarstwach hodowlanych, z dużą ilością użytków zielonych, można mówić nawet o zagrożeniu bytu ekonomicznego gospodarstwa.

- Zagadnieniami, które sprawiają najwięcej problemów i budzą największe kontrowersje co do stosowania przepisów Prawa Łowieckiego i Prawa Ochrony Przyrody, są kwestie szacowania wartości strat poniesionych przez rolników, a także sposobu i wysokości ich kompensowania przez podmioty do tego zobowiązane

Co rolnik powinien robić, kiedy nastąpią szkody wyrządzone przez zwierzynę

- *Postępować w taki sposób aby cała sprawa była jak najbardziej udokumentowana (ma to ogromny wpływ na ewentualne wszczęcie postępowania sądowego)*
- *W § 1.2 właściciel lub posiadacz gruntu, na którym wystąpiła szkoda, zwany dalej „poszkodowanym”, **zgłasza szkodę w formie pisemnej** osobie, o której mowa w ust.1, (dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego) **w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia** (w sadach 14 dni od jej powstania – określić liczbę uszkodzonych drzew).*
- *Szkody można zgłaszać dowolną ilość razy w okresie **wegetacyjnym** (oczywiście kierując się zdrowym rozsądkiem)*
- *Dodatkowo zgłoszenie pisemne do miejscowego urzędu Gminy lub Miasta i Gminy*
- *Zgłoszenie ustne lub telefoniczne nie jest dowodem w sprawie (**procedura szacowania szkód jest uruchamiana wyłącznie na pisemny wniosek poszkodowanego rolnika**)*
- **NAJWAŻNIEJSZE SĄ DOKUMENTY I DOWODY**

ZGŁOSZENIE SZKODY

Miejscowość, dnia...

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres/

Koło Łowieckie
(lub) Dyrekcja Lasów Państwowych
w
ul

Zgłaszam wystąpienie szkody łowieckiej na działce rolnej nrobręb
o powierzchniha/lub m² położonej w, która wystąpiła dnia
200....r.

Rodzaj uszkodzonej rośliny (uprawy)

Rodzaj uszkodzenia (opis)

.....
Prawdopodobny gatunek/gatunki zwierząt, które spowodowały
szkody.....

podpis

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- *W § 2.1. wstępnego szacowania, zwanego dalej „ogłędzinami”, i ostatecznego szacowania szkód dokonują upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, zwani dalej „szacującymi”, **przy udziale poszkodowanego lub jego pełnomocnika (upoważnienie na piśmie)***
- ***oraz na żądanie jednej ze stron przedstawiciela właściwej terytorialnie izby rolniczej.***

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- *§ 2.3 Dzierżwca lub zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia poszkodowanego (rolnika) o terminie oględzin, ostatecznego szacowania szkody lub ponownego szacowania szkody **nie później niż na 2 dni przed ich dokonaniem**, a za porozumieniem stron – w terminie krótszym.*

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- § 2.4. Nieobecność zawiadomionego poszkodowanego nie wstrzymuje dokonania oględzin, ostatecznego szacowania szkody lub ponownego szacowania szkody
- Poszkodowany może w przypadku swojej nieobecności wystawić swojego pełnomocnika (pełnomocnictwa udziela się na piśmie)

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- W § 4.1.2. Ostatecznego szacowania szkody oraz ustalenia wysokości odszkodowania dokonuje się najpóźniej na dzień przed sprzątnięciem uszkodzonej lub zniszczonej uprawy, w przypadku uszkodzonego lub zniszczonego płodu rolnego – w terminie 7 dni od zgłoszenia szkody.
- W § 4.1.3. O terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy poszkodowany jest obowiązany powiadomić szacującego w formie pisemnej, w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem.

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- ogłędzin, dokonuje się w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia szkody
- *Ostatecznego szacowania szkody wyrządzonej przez dziki na łąkach i pastwiskach dokonuje się w przypadku szkody wyrządzonej:*
- **Poza okresem wegetacyjnym** – przed rozpoczęciem wegetacji w kolejnym roku, w terminie umożliwiającym doprowadzenie uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego.

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- *W okresie wegetacyjnym – w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia szkody*
- *§7.1.2. W przypadku Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe obowiązki związane z szacowaniem szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną w uprawach i płodach rolnych oraz wypłat odszkodowań za nie wykonuje właściwe nadleśnictwo.*

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- rolnik nie ma obowiązku uczestniczenia w oględzinach jednak ze względu na swój własny interes lub ewentualne postępowanie sądowe należy unikać takich sytuacji
- Dobrym zwyczajem (przepisy tego nie precyzują) jest zawiadomienie przez Koło Łowieckie rolnika o terminie oględzin
- Z oględzin sporządza się protokół wg urzędowego wzoru.
- protokół rolnik może nie podpisać lub wnieść pisemne swoje uwagi, gdy uważa, że szacowanie było nieprawidłowe
- Można w czasie oględzin sporządzić nagranie video lub wykonać zdjęcia (w sytuacjach trwałego konfliktu z myśliwymi-stanowią dowody w sądzie)

Obowiązujący model odpowiedzialności za dzikie zwierzęta

- Powtarzające się w okresie wegetacyjnym szkody **można zgłaszać dowolną ilość razy** (oczywiście kierując się zdrowym rozsądkiem)

Ostateczne szacowanie szkody

- Rolnik zobowiązany jest **powiadomić szacującego (Koło Łowieckie)** o terminie planowanego zbioru uszkodzonych upraw rolnych **w ciągu 7 dni przed zamierzonym uprzątnięciem**
- Zawiadomienie sporządza się na piśmie i wysyła pocztą za potwierdzeniem odbioru
- Ostateczne szacowanie najpóźniej następuje na dzień przed zbiorem uprawy
- Urząd Marszałkowski publikuje (dziennik urzędowy) ostateczne terminy zbioru poszczególnych roślin (różną się na terenie poszczególnych powiatów)
- **Jeżeli zbiór rośliny nastąpi później niż 14 dni od tego terminu odszkodowanie nie przysługuje**

Zgodnie z zapisem art. 48 pkt. 2 ustawy z dnia 13 października 1995 roku Prawo Łowieckie

- „odszkodowanie nie przysługuje posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich zbioru i uprzątnięcia pozostałości w terminie 14 dni od dnia zakończenia zbioru tego gatunku lub uprawy w danym regionie, określone przez sejmik województwa w drodze uchwały”

Terminy zakończenia okresu zbioru roślin uprawnych w województwie pomorskim
(uchwała Sejmiku Województwa z dnia 28 grudnia 2009 roku)

Nazwa ziemiopłodu	Termin zakończenia okresu zbioru
Pszenica ozima	5 września
Pszenica jara	10 września
Jęczmień ozimy	20 sierpnia
Jęczmień jary	5 września
Żyto	30 sierpnia
Owies	10 września
Pszenżyto ozime	30 sierpnia
Pszenżyto jare	10 września
Mieszanki zbożowe	10 września
Rzepak ozimy	25 sierpnia
Rzepak jary	10 września
Łubin	20 września
Bobik	30 września
Groch	30 sierpnia

Terminy zakończenia okresu zbioru roślin uprawnych w województwie pomorskim
(uchwała Sejmiku Województwa z dnia 28 grudnia 2009 roku)

Nazwa ziemiopłodu	Termin zakończenia okresu zbioru
Gryka	15 października
Ziemniaki	20 października
Buraki pastewne	30 października
Buraki cukrowe	10 grudnia
Kukurydza na zielonkę	15 października
Kukurydza na CCM - (kiszonka z rozdrobnionych kolb kukurydzy)	10 listopada
Kukurydza na ziarno	30 listopada
Marchew	30 października
Kapusta	30 listopada

Wzór zawiadomienia o zbiorze uszkodzonej rośliny

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres/

Koło Łowieckie
(lub) Dyrekcja Lasów Państwowych
w
ul

Zawiadamiam, że w dniu200..r planuję uprzątnięcie uszkodzonych przez
zwierzęta łowne upraw na działce rolnej nrobręb o powierzchniha/lub m²
położonej w, dla której sporządzono wstępny szacunek wielkości szkody w
dniu 200....r.

Rodzaj uszkodzonej rośliny (uprawy)

podpis

Załącznik- kopia protokołu oględzin

Jaki ustalić plon z pola ?

- Szacujący powinien dążyć do ustalenia plonu w warunkach polowych
- **W razie niezgodności co do ustalonego plonu przez szacującego, rolnik powinien żądać wykonania próbnego omłotu, zbioru lub wykopek na konkretnym polu, w nieuszkodzonej części pola**
- Przedstawić faktury za sprzedane produkty w okresie ostatnich 3 lat w celu udowodnienia poziomu plonów
- W najgorszej sytuacji znajduje się rolnik, u którego doszło do szkód na użytkach zielonych, kukurydzy na kiszonkę, siana,

Przykładowa kalkulacja dochodu rolniczego z 1 ha uprawy
przy różnych poziomach intensywności produkcji

Uprawa: kukurydza na kiszonkę

metoda uprawy

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Cena jedn.	średniointensywna			intensywna		
				Ilość	Wartość zł	%	Ilość	Wartość zł	%
1.	PRODUKCJA - KUKURYDZA	dt	12,50	480	6000,00	udziału	600	7500,00	udziału
2.	PRODUKCJA								
3.	Razem produkcja	-	-	-	6000,00		-	7500,00	
4.	Materiał siewny	jd.	45,00	10,0	450,00	11,4%	10,0	450,00	9,0%
	Środki ochrony roślin :								
	* Zaprawy nasienne :								
	* Chwastobójcze :								
	- Lumax 537,5 SE	l	67,80	3,50	237,30	6,0%	4,00	271,20	5,4%
	* Grzybobójcze :								
	* Owadobójcze :								
	- Proteus 110 OD	l	104,24	0,75	78,18	2,0%	0,75	78,18	1,6%
	* Inne								
5.	Razem koszty ochrony roślin	-	-	-	315,48	8,0%	-	349,38	7,0%
	Potrzeby nawozowe :								
	* N - w czystym składniku	kg		149			180		
	* P - w czystym składniku	kg		86			112		
	* K - w czystym składniku	kg		204			236		
	* Ca - w czystym składniku	dt							
	* Przykładowa dawka nawozów :								
	- N - mocznik 46%	dt	147,08	2,5	367,70	9,3%	2,0	294,16	5,9%
	- NP-Polidap 18%N 46%P2O5	dt	189,67	1,0	189,67	4,8%	1,0	189,67	3,8%
	- Amofoska NPK 4:10:28	dt	132,00	4,0	528,00	13,4%	5,5	726,00	14,5%
	- K - sól potasowa 60%	dt	144,50	1,5	216,75	5,5%	0,5	72,25	1,4%
6.	Razem koszty nawozów	-	-	-	1302,12	33,0%	-	1282,08	25,6%
7.	RAZEM KOSZTY BEZP. (poz.4+5+6)	-	-	-	2067,60	52,4%	-	2081,46	41,6%
8.	NADWYŻKA BEZPOŚREDNIA (poz.3-poz	-	-	-	3932,40		-	5418,54	
	KOSZTY POŚREDNIE								
	Uprawa i zbiór :								
	Podorywka	godz.	165,48	1,00	165,48	4,2%	1,00	165,48	3,3%
	Orka	godz.	151,68	1,25	189,60	4,8%	1,25	189,91	3,8%
	Obornik - załadunek	godz.	71,00				2,00	142,00	2,8%
	Obornik - rozrzutnik	godz.	167,73				3,00	503,18	10,1%
	Siew nasion + nawozów	godz.	124,57	0,75	93,43	2,4%	0,75	93,43	1,9%
	Opryski	godz.	171,10	0,50	85,55	2,2%	0,50	85,55	1,7%
	Siew nawozów	godz.	97,66	0,25	24,42	0,6%	0,50	48,83	1,0%
	Zbiór kombajnowy	godz.	350,00	0,75	350,00	8,9%	0,75	350,00	7,0%
	Transport zielonki	godz.	401,60	1,50	602,39	15,3%	1,50	602,39	12,0%
	Obornik	t					35,00		
	Nawożenie obornikiem	godz	109,03				3,0	327,09	6,5%
	Inne koszty pośrednie								
	- podatek rolny				185,45	4,7%		185,45	3,7%
	- koszty ogólnogospodarcze				178,92	4,5%		229,47	4,6%
9.	RAZEM KOSZTY POŚREDNIE				1875,24	47,6%		2922,78	58,4%
10.	DOCHÓD ROLNICZY (poz.8-poz.9)				2057,16			2495,76	
11.	KOSZT PRODUKCJI 1 dt				8,21			8,34	
12.	WSKAŹNIK OPŁACALNOŚCI				34%			33%	

¹⁾ 1 zabieg = 20 minut

²⁾ 1 zabieg = 25 minut

Strona internetowa - PODR Gdansk

- Ekonomia
- Produkcja roślinna
- Kalkulacje rolnicze
- Wybrać roślinę

Foto dronem

Wyliczanie odszkodowania

- Powierzchnia uszkodzona
- X % jej zniszczenia
- X ustalony plon
- X cena skupu lub rynkowa
- **w przypadku konieczności zaorania uprawy**
- Jeżeli szkoda powstała w okresie:
 - Do 15 kwietnia – odszkodowanie przysługuje w wysokości 25% wartości szkody
 - Od 16 kwietnia do 20 maja – 40%
 - Od 21 maja do 10 czerwca – 60%
 - Od 11 czerwca – 85%, a w razie konieczności sprzętu uprawy przed zaoraniem 100%

Pomniejszenie odszkodowania

- Za nie poniesione koszty zbioru, transportu i przechowywania

**Wypłaty odszkodowań dokonują
dzierżawcy lub zarządzający obwodów
łowieckich w terminie 30 dni od dnia
sporządzenia protokołu ostatecznego
szacowania szkody albo od dnia
sporządzenia protokołu ponownego
szacowania szkody, o ile ponowne
szacowanie miało miejsce.**

Warto zapamiętać

- **Masz prawo bronić się – korzystaj z dostępnych środków prawnych w czasie procedury szacowania szkód łowieckich**
- **Przestrzegaj ściśle procedur zgłaszania szkód i zgłaszania terminu zbioru na piśmie za potwierdzeniem odbioru**
- **Zgłaszaj szkody do właściwej osoby, którą koło łowieckie ma wskazać do wiadomości Gminy**

Warto zapamiętać

- **Gromadź wszelkie dowody związane z wystąpieniem szkody, w szczególności zdjęcia, nagrania video, faktury zakupu środków do produkcji i sprzedaży swoich płodów rolnych, starannie wypełniaj ewidencję zabiegów ochrony roślin.**
- **Nie wdawaj się w niepotrzebne dyskusje z przedstawicielami kół łowieckich, bo prowadzi to do eskalacji konfliktu i nie przewidzianych zdarzeń**

Warto zapamiętać

- Nie daj się zastraszyć !!!
- W przypadku, gdy uprawy rolne zostały zniszczone przez dziką zwierzynę wówczas rolnik powinien złożyć do Kierownika biura powiatowego ARiMR w terminie 10 dni roboczych od dnia, w którym uzyskuje taką możliwość pisemne oświadczenie o wystąpieniu szkody.
- Oprócz oświadczenia rolnik powinien dostarczyć dowód potwierdzający wystąpienie siły wyższej (protokół z oględzin bądź ostatecznego szacowania szkody sporządzony przez uprawnione do tego osoby)
- Możesz wystąpić do Urzędu Gminy (w przypadku sporu) o mediacje

Warto zapamiętać

- **Uzyskanie odszkodowania z koła łowieckiego za poniesione szkody, nie ma wpływu na możliwość uzyskania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz płatności ONW.**
- Podstawa prawna: art.7 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1975/2006; art..23 rozporządzenia (WE) nr 1122/2009; art.75 § 1 Kodeksu Postępowania Administracyjnego.

Warto zapamiętać

- Nie wahaj się zgłaszać każdej kolejnej szkody na tym samym polu, w pełnej procedurze
- Zapraszaj przedstawiciela Izby Rolniczej do udziału w szacowaniu szkód
- Uważnie czytaj protokół szacowania, zanim go podpiszesz
- Śmiało wnoś uwagi do protokołu szacowania i dopilnuj, aby były wpisane
- Tylko konsekwentna i godna postawa w obronie swoich interesów może doprowadzić do unormowania realizacji z myśliwymi

Protokół nr
ogłędzin, ostatecznego szacowania szkody i ponownego szacowania szkody
w uprawach i płodach rolnych

Województwo:
 Powiat:
 Obwód łowiecki nr: — dzierżawca/zarządca/nadleśnictwo/zarząd województwa*
 Gmina: Wieś/miasto*:
 Poszkodowany (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania):

 Data zgłoszenia szkody:

I. Ogłędziny uszkodzonej uprawy

Dnia upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa*:

w obecności poszkodowanego/pełnomocnika poszkodowanego*:

przeprowadzili ogłędziny uszkodzonej uprawy i stwierdzili, co następuje:

1. Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę:

2. Rodzaj, stan i jakość uprawy:

3. Obszar całej uprawy (ha):

4. Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona (ha):

5. Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%):

6. Na żądanie dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa* lub poszkodowanego w ogłędzinach wziął udział: — przedstawiciel Izby Rolniczej
 w

7. Uwagi sporządzającego protokół:

8. Zastrzeżenia wniesione przez poszkodowanego:

9. Uwagi wniesione przez przedstawiciela izby rolniczej:

.....
 (podpis poszkodowanego)

.....
 (podpis przedstawiciela izby
 rolniczej)

.....
 (podpis sporządzającego
 protokół)

II. Ostateczne szacowanie szkody

Dnia upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/
zarządu województwa*:

w obecności poszkodowanego/pelnomocnika poszkodowanego*:

dokonali ostatecznego szacowania szkody na gruncie poszkodowanego/uszkodzenia płodu rolnego będącego
w posiadaniu poszkodowanego* i ustalili, co następuje:

1. Data zgłoszenia terminu sprzętu uszkodzonej uprawy/data zgłoszenia szkody w plodzie rolnym*:
2. Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę:
3. Rodzaj uprawy/rodzaj płodu rolnego*:
4. Stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego*:
5. Obszar całej uprawy (ha)/szacunkowa masa zgromadzonego płodu rolnego* (dt):
6. Obszar uprawy, która została uszkodzona (ha)/szacunkowa masa uszkodzonego płodu rolnego (dt):
7. Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%):
8. Powierzchnia zredukowana (poz. 6 x 7) (ha):
9. Plon (dt) z 1 ha:
10. Rozmiar szkody (8 x 9):
11. Cena skupu/rynkowa* za 1 dt plonu/za 1 dt płodu rolnego* (zł):
12. Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł):
13. Kwota odszkodowania do wypłaty za plon (poz. 10 x 11 – 12)/plody rolne (poz. 6 x 11)* (zł):
14. Sposób doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąk i pastwisk do stanu pierwotnego***:
15. Koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru 1 ha łąk i pastwisk do stanu pierwotnego** (zł):
16. Kwota odszkodowania do wypłaty za doprowadzenie uszkodzonego obszaru łąk i pastwisk do stanu pierwotnego** (poz. 6 x 15) (zł):
17. Na żądanie dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa* lub poszkodowanego w szacowaniu szkody oraz ustalaniu wysokości odszkodowania wziął udział
— przedstawiciel Izby Rolniczej w
18. Uwagi sporządzającego protokół:
19. Zastrzeżenia wniesione przez poszkodowanego:
20. Uwagi wniesione przez przedstawiciela izby rolniczej:

.....
(podpis poszkodowanego)

.....
(podpis przedstawiciela izby
rolniczej)

.....
(podpis sporządzającego
protokół)

III. Ponowne szacowanie szkody

Dnia upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa*:

w obecności poszkodowanego/pelnomocnika poszkodowanego*:

dokonał ponownego szacowania szkody na gruncie poszkodowanego/ uszkodzenia plodu rolnego będącego w posiadaniu poszkodowanego* i ustalili, co następuje:

1. Data wystąpienia poszkodowanego o ponowne szacowanie szkody:
2. Okoliczności uzasadniające ponowne szacowanie szkody:
.....
.....
3. Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę:
4. Rodzaj uprawy/rodzaj plodu rolnego*:
5. Stan i jakość uprawy/jakość plodu rolnego:
.....
6. Obszar całej uprawy (ha)/ szacunkowa masa zgromadzonego plodu rolnego (dt)*:
7. Obszar uprawy, który uległ ponownemu uszkodzeniu (ha)/szacunkowa masa plodu rolnego, który uległ ponownemu uszkodzeniu (dt)*:
8. Procent zniszczenia uprawy ponownie uszkodzonej (%):
9. Powierzchnia zredukowana (poz. 7 x 8) (ha):
10. Plon (dt) z 1 ha:
11. Rozmiar szkody (9 x 10):
12. Cena skupu/rynkowa* za 1 dt plonu/za 1 dt plodu rolnego (zł)*:
13. Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł):
14. Kwota odszkodowania do wypłaty za plon (poz. 11 x 12 — 13)/plody rolne (poz. 7 x 12)*:
15. Na żądanie dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa* lub poszkodowanego w szacowaniu szkody oraz ustalaniu wysokości odszkodowania wziął udział — przedstawiciel Izby Rolniczej
w
16. Uwagi sporządzającego protokół:
.....
.....

17. Zastrzeżenia wniesione przez poszkodowanego:
.....
.....
.....
18. Uwagi wniesione przez przedstawiciela izby rolniczej:
.....
.....
.....

.....
(podpis poszkodowanego)

.....
(podpis przedstawiciela izby
rolniczej)

.....
(podpis sporządzającego
protokół)

IV. Wypłata odszkodowania

Odszkodowanie w kwocie: (słownie złotych:)
.....)
otrzymałem dnia

.....
(podpis poszkodowanego)

.....
(podpis dokonującego wypłaty)

Do protokołu dołączono***:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej strony.

* Niepotrzebne skreślić.

** Wypełnić w przypadku szkód na łąkach i pastwiskach; w pozostałych przypadkach wpisać „nie dotyczy”.

*** Do protokołu można dołączyć inne dokumenty świadczące o wystąpieniu szkody, w szczególności zdjęcia, mapki, szkic sytuacyjny szkody, itp.

Obowiązujący model odpowiedzialności na dzikie zwierzęta

- *właściciel (dzierżawca, zarządca) nieruchomości ma z tytułu obowiązujących przepisów ma znacznie ograniczone prawo własności*
- odszkodowanie na podstawie Prawa Łowieckiego przysługuje tylko za szkody wyrządzone przez dziki, jelenie, sarny, danielę i łosie **w uprawach i zasiewach**
- odszkodowanie na podstawie Prawa Ochrony Przyrody przysługuje tylko za szkody wyrządzone przez gatunki wymienione w tej ustawie

Obowiązujący model odpowiedzialności na dzikie zwierzęta

Poszkodowany rolnik, na podstawie Prawa Łowieckiego, ma prawo do odszkodowania za plony i zasiewy oraz prawo do pokrycia kosztów **utraconego plonu (masy zielonej lub siana)** w danym sezonie wegetacyjnym oraz zwrotu kosztów doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego;

Koszty te wylicza się na podstawie **aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion niezbędnych do wysiania**

Wyłączenia spod działania Prawa Łowieckiego – narastające problemy z presją dzikich zwierząt na tereny zamieszkałe

- parki narodowe, rezerваты, otuliny obszarów chronionych,
- tereny administracyjne miast,
- tereny zabudowań mieszkalnych i zabudowań, dróg wewnątrz miejscowości (wsi),
- tereny zamknięte, np.. cmentarze, kościoły, zakłady przemysłowe, sady ogrodzone itp..
- budowle, tereny zabytkowe – w granicach ogrodzeń,
- **brak podmiotu odpowiedzialnego do oszacowania i wypłaty odszkodowań na tych terenach**

- **Zwierzęta dzikie na terenie zabudowanym oraz w miastach**
- W przypadku, gdy zwierzęta dzikie stanowią nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka, w tym gospodarki łowieckiej, dopuszcza się podjęcie działań mających na celu ograniczenie populacji tych zwierząt. Dotyczy to sytuacji na obszarach naszego województwa, które nie wchodzą z mocy prawa w skład obwodu łowieckiego, a więc w zwartej zabudowie wiejskie, w granicach administracyjnych miast a także na zamkniętych terenach zakładów produkcyjnych, stadionów, obiektów użyteczności publicznej. W tych miejscach nie działa Prawo Łowieckie. W efekcie mamy już częste przypadki żerowania dzików i lisów na terenach zamieszkałych.

Odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta wymienione w Ustawie o ochronie przyrody

- W przypadku szkód wyrządzonych przez żubry, wilki, rysie i niedźwiedzie, oględzin i szacowania szkód dokonuje nadleśniczy właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody, a w przypadku szkód wyrządzonych przez bobry – osoby wskazane przez wojewodę.
- Na poszkodowanym rolniku ciąży obowiązek zabezpieczenia dowodów szkody, np. zagryzionych zwierząt. W przypadku gdy postępowanie nie zakończy się podpisaniem ugody cywilnej, poszkodowanemu przysługuje prawo wniesienia sprawy do sądu powszechnego.
- Należy zwrócić uwagę, że odszkodowanie wypłacane na podstawie ugody cywilnoprawnej nie obejmuje utraconych korzyści. Np. rolnik otrzyma odszkodowanie wg cen rynkowych za zagryziona przez niedźwiedzia krowę ale nie za potencjalna utratę mleka od tej krowy. Jest to poważna przesłanka do kierowania spraw na drogę sądową, gdzie takich ograniczeń nie ma. Na terenie parków narodowych i w obszarach chronionych obowiązują zasady szacowania szkód jak w Prawie Łowieckim.

- **Zwierzęta dzikie na terenie zabudowanym oraz w miastach cd.**
- Sejmik województwa określa w drodze uchwały miejsce, warunki, czas i sposoby ograniczenia populacji tych zwierząt, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt oraz Polskiego Związku Łowieckiego. Ponadto zgodnie z art. 45 ust. 3 ustawy - Prawo łowieckie w przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych użyteczności publicznej przez zwierzynę starosta może wydać decyzję o odłowie lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim w odniesieniu do obszaru niewchodzącego w skład obwodu łowieckiego. Wykonawcami decyzji mogą być wyłącznie osoby uprawnione do wykonywania polowania, a więc przedstawiciele dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego. Natomiast w odniesieniu do postępowania ze zwierzętami objętymi ochroną gatunkową zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r.

Sformułowanie problemu

- W gospodarce rynkowej szkody wyrządzane przez dzikie zwierzęta powinny być rekompensowane zgodnie z prawem cywilnym a rolnik powinien mieć swobodę w dysponowaniu swoim prawem własności.
- Obowiązujące, skostniałe, pochodzące z innej epoki Prawo Łowieckie oraz nowe ustawy o ochronie przyrody oraz o ochronie zwierząt, uniemożliwiają uzyskanie godziwego odszkodowania za szkody a postępowanie sądowe w sprawach szkód jest uciążliwe i długotrwałe.

Czego oczekują rolnicy ?

- Zmiana doktryny odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzęta żyjące w stanie wolnym a w konsekwencji, zmiana Prawa Łowieckiego w kierunku przyjęcia cywilnoprawnych zasad odpowiedzialności za szkody łowieckie,
- Szacowanie szkód łowieckich przez niezależnych rzeczoznawców, a nie przez Koła Łowieckie,
- Szybkiego i skutecznego reagowania odpowiednich organów na dynamiczne zmiany w populacji dzikich zwierząt, w tym stosowanie w szerszym zakresie odstrzałów redukcyjnych,

Postulowane zmiany Prawa Łowieckiego i Prawa ochrony przyrody w celu złagodzenia problemu szkód

- *ustalenie (jednoznacznie) odpowiedzialności skarbu państwa za szkody wyrządzone przez pozostałą zwierzynę łowną,*
- *określenie listy zwierząt zaliczonych do szkodników łowieckich oraz sposobu ograniczania ich populacji. Brak takiego rozporządzenia powoduje znaczne trudności w prowadzeniu racjonalnej gospodarki łowieckiej oraz odtworzeniu zredukowanego pogłowia zwierzyny drobnej – problem nadmiernej populacji lisa,*

Postulowane zmiany Prawa Łowieckiego i Prawa ochrony przyrody w celu złagodzenia problemu szkód

- jednoznaczne sprecyzowanie pojęć i zaliczanie poszczególnych gatunków roślin do upraw i płodów rolnych (np. wierzby energetycznej, plantacji choinek itp.),
- zmiana przepisów szczegółowych dotyczących szacowania szkód, w szczególności doprecyzowanie zasad określania plonu i ceny, procedury zgłaszania szkody i powiadamiania wzajemnego, odszkodowania za przywrócenie gruntu ornego do stanu poprzedniego –
szczegółowy zakres tych postulowanych regulacji znajduje się w materiałach opracowanych przez Izby Rolnicze i przez KRIR,

Postulowane zmiany Prawa Łowieckiego i Prawa ochrony przyrody w celu złagodzenia problemu szkód

- 9. Wprowadzenie zapisów umożliwiających skuteczną i szybką redukcję liczebności dzikich zwierząt, zwłaszcza objętych okresową ochroną, które obecnie są przyczyną dużych strat lokalnych w rolnictwie – dotyczy to np. kormorana, gęsi gęgawej, czapli siwej, żurawia, lisa, gawronowatych, bobrów – jest to też problem kosztów takich zabiegów,
- 10. Uproszczenie zasad i procedur szacowania szkód w celu przyśpieszenia procesu decyzyjnego,
- 11. umocnienie pozycji Samorządu Rolniczego w systemie ochrony przyrody, którego łowiectwo i rolnictwo są ważnymi elementami,

Szkody w lasach prywatnych

W tej sprawie było wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dotyczące braku możliwości uzyskania rekompensaty od Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w prywatnych lasach. Brak możliwości otrzymania odszkodowania spowodowany jest tym, iż lasy nie są traktowane jako uprawy rolne. Jednakże z uwagi na dłuższy okres wegetacyjny drzew - pielęgnacja i utrzymanie lasu wymaga znacznie większych nakładów finansowych oraz wysiłku fizycznego, niż uprawy rolne. Określający wypłatę odszkodowań art. 46 ustawy Prawa łowieckiego stanowi jedynie, iż dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych. Z kolei art. 47 ust. 1 tej ustawy określa, że właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczaniu gruntów przed szkodami, o których mowa w art. 46.

Szkody w lasach prywatnych cd.

Osoby poszkodowane mogą dochodzić swoich roszczeń od Skarbu Państwa przed sądem powszechnym na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego, jednakże wobec braku stosownych przepisów prawnych właściciele lasów niszczonych przez zwierzynę łowną znajdują się w gorszej sytuacji prawnej, niż właściciele upraw rolnych. W tego rodzaju sprawach trudno jest ocenić, czy las został zniszczony przez zwierzynę. W przedmiotowej sprawie Minister udzielił krótkiej i wymijającej odpowiedzi informując, że rekompensowanie szkód leśnych właścicielom prywatnych lasów, możliwe jest wyłącznie na drodze cywilnoprawnej. Wyjaśnienia te stanowią ewidentny przykład omijania istoty problemu i braku chęci współpracy z Rzecznikiem. W przedmiotowej sprawie tematem wystąpienia była kwestia braku przepisów, a w związku z tym podjęcia przez Ministra ewentualnych działań zmierzających do zmiany istniejącego stanu rzeczy zwłaszcza, że w tym przypadku właściciele lasów niszczonych przez zwierzynę łowną znajdują się w gorszej sytuacji prawnej niż właściciele upraw rolnych.

Dziękuję za uwagę